

راهکارهای ایجاد محبت امام زمان (عجل الله) در دل کودکان

سمیه عباسی فخر^۱

چکیده

محبت به امام زمان (عجل الله) یکی از ارزش های مهم در فرهنگ اسلامی به شمار می آید، پایه ی شکل گیری دوستی و انس کودک با امام زمان (عجل الله) در دوران کودکی است؛ هدف این مقاله معرفی راهکارهایی برای ایجاد انس و دوستی کودکان با امام زمان (عج) است زیرا کودکان و نوجوانانی که با امام زمان (عج الله) مرتبط هستند به مراتب کمتر در معرض انحراف و خصلت های ناپسند و آلودگی های اخلاقی قرار می گیرند ایجاد عشق به امام زمان (عج الله) در قلب فرزندان می تواند زمینه ی تربیت صحیح دینی را در وجود آنان شکوفا نموده و آنان را از انحرافات و کجروی ها باز دارد، بنابراین ارائه ی راهکار هایی برای ایجاد محبت نسبت به امام زمان (عجل الله) در کودکان در عصر حاضر بسیار ضروری و مهم می باشد. گرد آوری مطالب در این پژوهش از روش کتابخانه ای استفاده شده و روی آورد پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی می باشد. مقاله حاضر راهکارهای ایجاد محبت به امام زمان (عجل الله) را تبیین میکند، از جمله این راهکار ها عبارت اند از : محبت داشتن والدین و مربیان نسبت به امام زمان (عجل الله)، بیان زیبایی های دوران ظهور، قصه گویی و...

کلید واژه: تربیت. محبت. خانواده

^۱ -سطح ۲ کارشناسی حوزه علمیه فاطمیه (س) باغ ملک smyhbasyfkh@gmail.com

مقدمه

داشتن فرزندان صالح، پاک، با ایمان، درستکار و دور از آلودگی های اخلاقی و انحرافات فکری، آرزوی همه ی پدران و مادران است. به گواهی تجربه و تاریخ، آنان که وابستگی های عاطفی و قلبی به دین و مظاهر مکتب و مذهب داشته اند و علاقه مندان اهل بیت (علیهم السلام) پایبندان به سنن مذهبی و شعائر دینی بوده اند، کمتر در معرض انحرافات، گناه، مفاسد و آلودگی های اخلاقی بوده اند؛ یا دیرتر به مفاسد و بدی ها کشیده شده اند. مسئله ی ایجاد محبت نسبت به امام زمان (عجل الله) در کودکان به این خاطر ضرورت دارد که داشتن عواطف پاک و مقدس نسبت به معصومین و خاندان پیامبر (صلی الله علیه و آله)، عامل ثبات قدم بیشتر در راه دینداری است و عشق و محبت به اهل بیت (علیهم السلام)، تا حد زیادی بیمه کننده افراد در برابر گناه و فساد است و این واقعیتی انکار ناپذیر است و دارای اهمیت فراوانی است زیرا اگر فرزندان پایه های اعتقادی استوار و تربیت های دینی درست نداشته باشند آسیب پذیر ترین قشر جامعه در مقابل امواج گناه و فساد اخلاقی و اجتماعی به شمار می آیند.

هدف مقاله حاضر، بیان راه های ایجاد محبت نسبت به امام زمان (عجل الله) در دل کودکان و گره زدن اندیشه و عاطفه و محبت آنان با این امام پاک و نمونه است. که شناخت این راهکار ها به خانواده ها کمک میکند تا بتوانند محبت امام را با تاثیرگذاری بیشتری به فرزندان خود هدیه دهند و نیک بختی دنیوی و اخروی آنان را تضمین کنند. نوشتار پیش رو دارای پیشنه ای است که حب به اهل بیت (علیهم السلام) از بدو تولد تا زمان مرگ و حتی قیامت را در برمیگیرد، و در آیات قرآن و روایات معصومین به آن اشاره شده است و حتی در زندگی امام خمینی (رحمه الله علیه) پدیدار بوده است با توجه به تحقیقات انجام شده، قبلا هم در قالب کتاب و مقاله به مسئله ی ایجاد محبت اهل بیت در دل کودکان به تحقیق و پژوهش پرداخته شد اما با توجه به برنامه ها و بودجه های دشمن برای تهاجم فرهنگی بر خود لازم و ضروری دیدم که به مسئله محبت امام زمان (عجل الله) در دل کودکان بپردازم.

اما نوشتار حاضر در صدد است که راهکارهایی را برای ایجاد محبت نسبت به امام زمان در دل کودکان ارائه دهد و به دنبال آن به پاسخ این سوالات بپردازد که برای ایجاد محبت امام زمان (عجل الله) در کودکان چه راهکارهایی وجود دارد؟ محبت داشتن والدین و مربیان نسبت به امام زمان (عجل الله) چگونه باعث ایجاد محبت امام زمان (عجل الله) در کودکان میشود؟ بیان های زیبایی های دوران ظهور چه تاثیری در ایجاد محبت امام زمان (عجل الله) در کودکان دارد؟

آرزومندیم خداوند متعال ما را از امانتداران شایسته در تربیت و نگهداری فرزندانمان قرار دهد.

(۱) مفهوم شناسی محبت

(۱-۱) تربیت

معنای لغوی: تربیت در لغت از ماده (ربا) به معنی زاد و نماد؛ افزایش یافت، نمود کرد، گرفته شده است. همچنین تربیت از کلمه (رب) به معنای مالک، سید، و مربی اشتقاق می یابد و اینگونه معنی میشود. انجام وظیفه کردن به شیوه نیکو و پسندیده.^۱

معنای اصلاحی: تربیت عبارت است از انتخاب رفتار و گفتار مناسب، ایجاد شرایط و عوامل لازم و کمک به شخص مورد تربیت، تا بتواند استعداد های نهفته اش را در تمام ابعاد وجودی خویش به طور هماهنگ پرورش داده و شکوفا سازد و به سوی هدف و کمال مطلوب، به تدریج حرکت کند.^۲

(۱-۲) محبت

معنای لغوی: حُبّ و حَبّ در لغت نقیض بغض و به معنای دوست داشتن است این واژه به معنای استحسان و اراده ی آنچه را می دانی یا می پنداری خیر است نیز آمده است. واژه های ولی، ودّ، خلّه، حمیم و صدیق از واژگان همسو و واژه های بغض، قلی، مقت، کره، عدو و خشم از واژگان متضاد ماده ی حُبّ به شمار می روند. در اصطلاح حُبّ عبارت است از تعلق و ارتباط وجودی و انجذاب خاص بین محب و محبوب.

با توجه به این معنا، هر چیزی ذات و به تبع، متعلقات و آثار وجودی خود را دوست می دارد بنابراین اگر موجودی بخواهد موجود دیگری را دوست بدارد باید پیش از آن شناختی نسبت به محبوبش داشته باشد و شناخت مبتنی بر علم و شعور است و همچنین واژه ی حُبّ در قرآن نیز به معنای لغوی آن یعنی دوست داشتن است.^۳

معنای اصطلاحی: و اما محبت در اصطلاح به معنای میل طبع به چیز لذت بخش است که حالت شدید آن عشق نامیده می شود و محبت در اصطلاح فلاسفه عبارت است از میل شخص به یک چیز عزیز یا جذاب یا سودمند، محبت حالتی است که در دل یک موجود ذی شعور، نسبت به چیزی که با او ملایمت و با نمایلات و خواسته های او تناسبی داشته باشد پدید می آید.

^۱ سایت ویکی فقه

^۲ همان

^۳ -نشریه معرفت، موسسه آموزشی پژوهشی امام خمینی (ره) جلد ۱۹۷ صفحه ۱

۳-۱) خانواده

معنای لغوی: خاندان، اهل خانه، اهل بیت.

معنای اصطلاحی: خانواده نهادی است که بر پایه ازدواج مرد و زن شکل میگیرد و با تولید مثل توسعه می یابد. این نهاد، اساس سازندگی شخصیت انسان و مهمترین عامل تکامل جامعه است و از این رو اسلام که برنامه ی تکامل انسانی است برای تاسیس و تحکیم این نهاد سرنوشت ساز و پیشگیری از فروپاشی آن، رهنمودهای بسیار مهمی ارائه کرده است.^۱

۲- آثار و فواید محبت

نقش محبت را نمی توان نادیده گرفت عشق و علاقه هم قوام بخش زندگی است هم جهت دهنده تلاش ها و هم ایجاد کننده ی انگیزه و رغبت هم در بزرگسالان چنین است، هم در جوانان و کودکان.

از این رو در تربیت دینی کودکان می توان به معرفی الگوهای شایسته هم حس مهربان، دوستی و الگوگرایی آنان را تامین کرد و هم به طور غیر مستقیم آثار را در مسیر ارزش های اخلاقی و کمالات انسانی قرار دارد. یکی از این مجموعه الگوها و قهرمانان اهل بیت اند. خاندان پاک پیامبر چرا نباید به صورت الگو و نمونه در جهات علمی، اخلاقی، سیاسی، عاطفی، جهاد، صبر، ایثار و نوع دوستی، برای بچه های ما مطرح باشند؟ مگر از قهرمان های دیگر چه کم دارند؟ حضرت رسول (صلی الله علیه و آله) در کلامی توصیه فرموده اند: که فرزندان را با محبت من و محبت خاندان من با عشق به قرآن تربیت و ادب کنید در عمل به این سفارش نبوی چه کرده ایم؟ راه و روش آن چیست؟ چگونه می توان فرزندانی تربیت کرد که دوستدار خاندان رسالت و شیفته ی اهل بیت باشند و از این دلدادگی و علاقه، در بهسازی اخلاقی و رفتاری خویش سود ببرند؟

در حدیثی زیبا از امام صادق (علیه السلام) می فرمایند: «رحمت خدا بر کسی که ما را در نظر مردم محبوب گرداند نه آن که منفور سازد» نقل کرده اند که هر کس با پیامبر خدا (صلی الله علیه و آله) از روی معرفت و شناخت نشست و برخاست می کرد محبت وی در دلش می افتاد. این نشان دهنده ی تاثیر معرفت در پیدایش محبت است. محبت، گاهی از مرحله ی سطحی و ساده شروع می شود و به تدریج عمیق تر و جدی تر و ریشه دارتر و آگاهانه تر می شود. پس باید اهل بیت (علیهم السلام) را به کودکان شناساند. گرچه نظام آموزشی و مدرسه و معلم و صداوسیما و مطبوعات و ... این وظیفه را دارند، پدر و مادر هم بدون وظیفه

^۱ سایت نرجس خاتون

نیستند. البته که شرط این توانایی بر شناساندن، شناختن است و هرچه والدین شناخت بیشتری از اولیای الهی و خاندان عصمت داشته باشند، بهتر می توانند معرفت را انتقال دهند.^۱

۳- آثار محبت به امام زمان

۳-۱) نشان حلال زادگی

پیامبر (صلی الله علیه واله) به امیرالمومنین (علیه السلام) فرمودند: ای علی کسی که تو را دوست ندارد، جز حلال زاده و کسی از تو نفرت ندارد، جز حرام زاده و کسی تو را دوست ندارد، جز مومن و کسی دشمن تو نیست، مگر کافر، پس عبدالله بن مسعود بلند شد و گفت: ای رسول خدا ما علامت حرام زادگی و کافر بودن با نفرت علی (علیه السلام) را در زمان حیات شما شناختیم حال این علامت بعد از شما هنگامی که شخص با زبانش اسلام را ظاهر کند و درون خود را مخفی میکند چیست؟ حضرت فرمودند:

علی بن ابی طالب امام شما بعد از من خلیفه من بر شماست پس بعد از او پسر من حسن (علیه السلام) و بعد از او پسر من حسین (علیه السلام) امام شما و خلیفه من بر شماست سپس نه نفر از فرزندان او که هر یک امامان شما و خلیفه من بر شما هستند، و نهمین آنان قائم امت من است که زمین را بعد از همه گیر شدن ظلم و ستم پر از عدالت می کند، آنان را جز حلال زاده دوست ندارد و آنان را جز حرام زاده نفرت ندارد و کسی جز مومن آنان را دوست نداشته و کسی جز کافر آنان را دشمن ندارد.^۲

۳-۱) راه عشق به خدا

انسان واقعا دلش را جز به خدا نمی تواند بدهد؛ چرا که از هر کمالی، مطلقش را می طلبد و کمال مطلق فقط خداست؛ اما این محبت، محقق نمی شود مگر آن که مصداق خارجی پیدا کند وگرنه یک محبت ذهنی است و نه قلبی، ما نیاز به انسانی داریم که نمایش کامل محبوب حقیقی باشد. امام مظهر تمام آن محبوب است، از مسیر محبت به انسان کامل، راه عشق به خدا گشوده می شود.

عشق به موجود کامل، عشق حقیقی است و انسان را به پیش می برد و به انتها می رساند، عاشق نه در سودای تملک است و نه در طلب ماندن، او می خواهد یک چیز بماند و آن محبت به معشوق است.^۳

۳-۲) همانند معشوق

^۱محدثی - تربیت دینی فرزندان - انتشارات آستان قدس رضوی - جلد ۱ - صفحه ۹

^۲ریحانه بهشتی ص ۴۸۸

^۳-محمدی . کتاب در هوای او (مباحثی پیرامون عشق و محبت، امام زمان (عج) جلد ۱- صفحه ی ۵۳

یکی از وظایفی که در زمان غیبت کبرا برای منتظران عنوان گردیده، صدقه دادن جهت سلامتی وجود مقدس امام عصر (علیه السلام) است صدقه برای سلامتی آن حضرت می تواند از بیماری ما باشد نه به خاطر تحفظ از مرگ، وجود مقدس همانند انسان های دیگر مریض می شوند و در معرض آفات قرار می گیرند.^۱

براین اساس صدقه دادن ما پیش از اینکه برای امام عصر (علیه السلام) فایده و اثر داشته باشد برای خود ما تاثیر دارد ما به واسطه ی صدقه دادن برای سلامتی ایشان نیکویی اخلاقی و طهارت نفس و تزکیه و برکت را نصیب خود می گردانیم و به این طریق باعث مودت و دوستی با امام عصرمان می شویم و ارتباط مستحکم و قلبی با ایشان برقرار می کنیم و چه بهتر است که این صدقه دادن به دست کودک نازنینمان باشد.

۷-۴) قصه گویی در وصف امام زمان (علیه السلام)

قالب قصه یا داستان پربرترین و شایع ترین فرم هنری بوده که انسان به ویژه در کودکی، ذاتاً به سوی آن جذب شده و از آن لذت می برد همچنین از نظر روان شناسی تربیتی، یکی از مهمترین و موثرترین روش های آموزشی و تاثیر گذارترین ابزار انتقال غیر مستقیم آموزه ها به حساب می آید که در قرآن و سیره ی معصومین علیه السلام استفاده می شود. با توجه به ویژگی های دوره کودکی مانند رشد شکل گیری تصویرهای ذهنی، قوه ی تخیل، حس کنجکاوی شیفتگی شدید نسبت به شنیدن داستان و جایگزین خود در شخصیت های داستان و تقلید و الگو برداری از آنها، می توان گفت قصه یکی از مناسب ترین قالب ها جهت تلقین معارف مهدوی به کودکان است.^۲

و همچنین کودکان شیفته ی قصه و حکایت اند. آنان از داستان الگو می گیرند و مهر و محبت قهرمان های قصه ها بر دلشان می نشیند و رابطه ی عاطفی و اثر پذیری از آن پیدا می کنند پس قصه گویی برای بچه ها از داستان های پیامبران و امامان و چهره های بارز و شاخص دینی می توان یک راه باشد برای تربیت دینی فرزندانمان^۳

۸-۴) حضور در مکان های مرتبط با حضرت (علیه السلام)

اغلب چنین است که «دیدار» به «دوستی» می انجامد یعنی زیارت محبت می آورد از این رو، بردن کودکان به زیارتگاه ها و مکان های مرتبط با امامان، هم زمینه ی آشنایی را فراهم می آورد، هم محبت آور است و هم حس روحانی و معنوی خاصی به آن منتقل می کند. برای بیشتر کودکان، زیارت کردن امامان، خاطره

۳- جواهری، صدقه برای وجود مقدس ولی عصر (علیه السلام)، مجله ی موعود در شماره ۱۰۹-۱۳۸۸

۲- عبداللهی، مهدی باوری در کودکان، ۱۳۹۶ - ص ۱۳۷

۳- تربیت دینی فرزندان - صفحه ۱۳- انتشارات قدس رضوی - ۱۳۹۱

انگیز می شود. پس از راه زیارت رفتن، زیارت بردن انس با حرم های مطهر و تشریف به آستان بومی اهل بیت عصمت علیهم السلام می توان بین کودکان و آن الگوهای کمال و فضیلت، رابطه ی قلبی و عشق و ارادت برقرار کرد. تاثیر درازمدت این گونه «سفرهای زیارتی» بسیار است بخصوص اگر با برنامه ریزی و توجیه و هدایت و آموزش همراه باشد. از این رو باید چشم فرزندانمان بارها و بارها به صحن و سرا و حرم و مرقد اهل بیت علیهم السلام بخورد. خاضعانه وارد حرم ها شوند و نماز و زیارت نامه بخوانند، حالت روحانی زائران را ببینند، عشق ها و علاقه های زوآر دیگر را با چشم تماشا کنند این ها سبب رویدن نهال محبت اهل بیت علیهم السلام در دل ها می شود و این محبت نقش خود را در اصلاح اخلاق ایفا خواهد کرد.^۱

۵- دعا کردن والدین در حق فرزندان

نقش دعا و توسل در رسیدن به خواسته ها چنان روشن است که نیازی به استدلال ندارد؛ چون همه ما بارها در زندگی تجربه کرده ایم. اما متأسفانه نکته ای که شاید از آن غفلت شده دعا کردن والدین برای فرزندان است. تا در مسیر صحیح قرار بگیرند. در اهمیت دعا برای فرزندان همین بس که امام سجاد در صحیفه سجديه دعای ۲۵ را به فرزندان خود اختصاص می دهد و از خداوند نیکبختی آنها را میخواهد.^۲

نکته دیگر اینکه، مردان بزرگ از دعای والدینشان بسیار تاثیر پذیرفته اند. برای مثال مرحوم علامه مجلسی نویسنده کتاب بحارالانوار، به برکت دعای پدر خویش به این مقام بلند رسید؛ چرا که وقتی ایشان نوزاد بودند شبی پدرش در نماز شب، احساس میکند الان هر دعایی بکند برآورده می شود. در همان هنگام فرزندش یعنی علامه مجلسی که در گهواره بود از خواب بیدار میشود و گریه میکند. پدر هم در همان حال در حق او دعا می کند و بعد ها ایشان به این مقام بزرگ میرسد.^۳

۳- تربیت دینی فرزندان - صفحه ۱۵ - انتشارات قدس رضوی - ۱۳۹۱

۲ سایت راسخون

۳ حقوق متقابل والدین و فرزندان ص ۴۳

نتیجه گیری

در پژوهش حاضر به مسئله ی «راهکارهای ایجاد محبت امام زمان(عجل الله) در کودکان» پرداختیم. محبت اهل بیت (علیهم السلام) آن چنان اهمیت دارد که ریشه ی قرآنی دارد و خداوند متعال آن را برای تمامی پیروان اسلام واجب ساخته است، در روایات به طور صریح، بر محبت آنان تاکید شده است با توجه به اینکه در اسلام توصیه ی اکیدی به آموختن محبت اهل بیت (علیهم السلام) به فرزندانمان شده است ما موظفیم فرزندانمان را دوستدار اهل بیت(علیهم السلام) تربیت نماییم و از این عامل تربیتی در رشد او کمال استفاده را ببریم، هر قدر محبت و ارتباط قلبی بیشتر باشد، تبعیت و هم رنگی و همراهی با آنان بیشتر خواهد بود. در این مقاله که به روش کتابخانه ای به آن پرداخته ایم برخی از راهکارهایی که می توان برای محبت امام زمان(عجل الله) در کودکان ارائه داد عبارت اند از محبت داشتن والدین و مربیان به امام زمان(عجل الله)، بیان زیبایی های دوران ظهور، هدیه دادن، قصه گویی و...

در نتیجه در عصر حاضر که فتنه های سیاسی و اعتقادی از هر سو فرزندانمان را تهدید میکند فراگیری و به کار گیری چنین راهکارهایی بهترین راه حل برای نجات از این فتنه ها است. و این راهکار ها مسیر حرکت فرزندانمان را به سوی رستگاری تنظیم می کند.

امیدواریم که این پژوهش مورد توجه حضرتش و شما خواننده محترم قرار گیرد.

فهرست منابع

✽قرآن

- ۱- اسحاقی. سید حسین. سلوک علوی. قم. دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم. ۱۳۸۵
- ۲- امینی گلستانی. محمد. سیمای جهان در عصر ظهور. قم. مسجد مقدس جمکران. ۱۳۸۵
- ۳- بیاری و چراغی، نقش خانواده در انتقال محبت حضرت مهدی (علیه السلام) به فرزندان و راهکارها، مجله مشرق و موعود، شماره ۱
- ۴- جواهری، محمدتقی، صدقه برای وجود مقدس ولی عصر (عج الله تعالی فرجه الشریف)، مجله ی موعود شماره ی ۱۰۹، اسفند ۱۳۸۸
- ۵- عبدالهی، ابراهیم، مهدی باوری. قم. مرکز تخصصی مهدویت. ۱۳۹۶
- ۶- قائمی. علی. برای فرزندانمان چگونه الگو باشیم. مشهد. قدس رضوی. ۱۳۹۱
- ۷- مهری، محمد جواد، روایت آخر الزمان و ظهور موعود. قم. مکتب اندیشه. ۱۳۹۸
- ۸- میخبر. سیما. ریحانه بهشتی یا فرزند صالح. تهران. نورالزهر. ۱۴۰۰
- ۹- محمودی. حسن. در هوای او. قم. بنیاد فرهنگی موعود۱۳۹۲
- ۱۰- محدثی، جواد، تربیت دینی و فرزندان، ۱۳۹۱- ص ۳۳، انتشارات قدس رضوی
- ۱۱- موسسه ی آموزشی پژوهشی امام خمینی «رحمه الله علیه». اصول و مراحل تربیت دینی کودکان نشریه ی معرفت جلد ۱۶۰، ص ۳
- ۱۲- واحد تحقیقات جمکران. غیبت، انتظار، ظهور. قم. مسجد مقدس جمکران ۱۳۷۵
- ۱۳- حائری قزوینی (مترجم). سید مهدی. مکیال المکارم. قم. عطر عترت ۱۴۰۰
- ۱۴- عاملی. شیخ حر. وسائل الشیعه. آل البيت ۱۴۱۴
- ۱۵- موسسه ی آموزشی پژوهشی امام خمینی «رحمه الله علیه». اصول و مراحل تربیت دینی کودکان نشریه ی معرفت جلد ۱۶۰، ص ۳

17. fa.wikipedia.org

سایت ویکی پدیا

18. porseman.com

سایت پرسمان